

Ο τάφος του Φιλίππου.
Δξονομετρική απόδοση.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Πολιτισμική Κληρονομιά

Η πολιτισμική μας κληρονομιά απορροφά το 80% των κονδυλίων (αν αφαιρεθούν τα ανελαστικά έξοδα) του Υπουργείου Πολιτισμού σε έργα που, ως επί το πλείστον, δεν εντάσσονται σε ένα συνολικό προγραμματισμό, σε μια πολιτική ιεράρχησης προτεραιοτήτων. Ο κάθε υπουργός που πέρρασε από αυτή τη θέση δρομολόγησε ορισμένα έργα και ο κάθε επόμενος υπουργός ήταν υποχρεωμένος να τα συνεχίζει χωρίς δικαίωμα ουσιαστικής παρέμβασης, ανατροπής της σειράς των πραγμάτων.

Αυτή τη στιγμή βρίσκονται σε εξέλιξη περισσότερες από 450 ανασκαφές σ' όλη τη χώρα, αναστηλώσεις σε περισσότερα από 500 μνημεία (κορυφαίες επεμβάσεις είναι τα έργα στην Ακρόπολη των Αθηνών, στον ναό του Επικούριου Απόλλωνα στη Φιγαλία, στην Επίδαυρο, στον Μυστρά), εκσυγχρονισμός, επισκευές και επεκτάσεις σε περισσότερα από 25 Μουσεία, μελέτες για 14 νέα Μουσεία κλπ.).

Ταυτόχρονα υπάρχει μια άλλη Ελλάδα κάτω από τη σημερινή Ελλάδα. Η έκταση των αρχαίων στην Ελλάδα, όπου οι κερυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι φθάνουν τους 2.500, απαιτεί εκατομμύρια δισεκατομμύρια δρχ. για τη σωστή ανάδειξη και φύλαξη τους, επιτάσσει τον τριπλασιασμό του αριθμού των αρχαιολόγων και των αρχιτεκτόνων και των τετραπλασιασμό των αρχαιοφυλάκων, πράγμα που θα μεταφραζόταν σε άλλα 20 δισ. δρχ. ετησίως. Παράλληλα, τα συνεχιζόμενα εδώ και χρόνια αρχαιολογικά έργα, που απορροφούν περίπου 40 δισ. δρχ. από όλες τις πηγές εσόδων του ΥΠΠΟ, οδηγούν την Αρχαιολογική Υπηρεσία αναγκαστικά σε αποσπασματικές κινήσεις. Όλα αυτά υπαγορεύουν την απόφαση ότι ο αρχαιολογικός τομέας χρειάζεται αναδιάρθρωση εκ βάθρων, ριζικές αλλαγές, ανατροπή της νοοτροπίας. Γι' αυτό, το Υπουργείο Πολιτισμού έχει αποφασίσει να προχωρήσει στα εξής:

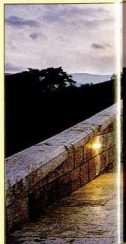
Πρώτον, με τη συνείδηση όλων των κομμάτων, πρέπει να καταρτιστεί από μία κοινώς αποδεκτή επιτροπή η εθνική πολιτική για την πολιτισμική κληρονομιά, την οποία θα πρέπει να δεσμευθούν όλα τα κόμματα να εφαρμόσουν από τη στιγμή που θα ισχύσει.

Δεύτερον. Στο μεταξύ, πρέπει να σταματήσει η κατασπατάληση δυνάμεων. Βέβαια τα συνεχιζόμε-

Άποψη των συνεχόμενων αιθουσών του «τάφου των ελευθέρων κίωνων» και του Ηρώου - «τάφου της Περσεφόνης», όπως φαίνονται από την πρώτη αίθουσα στην οποία εισέρχεται ο επισκέπτης.

Άποψη της αίθουσας και του «τάφου των ελευθέρων κίωνων», με τμήμα των τεσσάρων δωρικών κίωνων της προσόψεώς του.

να έργα δεν μπορούν να σταματήσουν, αλλά μπορούν να μην αρχίσουν άλλα, εκτός από τα εντελώς απαραίτητα για λόγους ασφαλείας.

Και από εδώ και μπρος, μπορούν να γίνουν μόνο ορισμένα πιλοτικά προγράμματα στην ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων και στην επανέκθεση των μουσείων.

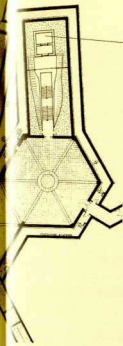
Μέσα από αυτά τα προγράμματα πρέπει:

1. Η νέα αντίληψη της αρχαιολογικής δουλειάς να συνδεθεί: αφ' ενός με την ολοκλήρωση του ερευνητικού έργου, αφ' ετέρου με την εκκλιση και τον εκπαιδευτικό προσανατολισμό, ώστε οι Έλληνες να συνειδητοποιήσουν τον τεράστιο πλούτο (κυριολεκτικά και μεταφορικά) που έχουν στα χέρια τους και

2. η αξιοποίηση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς να συνδυασθεί με την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.

Με απόφαση του Πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου αποφασίστηκε και ξεκίνησε το πρώτο πιλοτικό πρόγραμμα με αυτή τη νέα φιλοσοφία, το οποίο εκτείνεται στο αρχαιολογικό τρίγωνο Πέλλας, Βεργίνας, Δίου. Επιλέχθηκε αυτό το τρίγωνο και λόγω της ευαίσθητης εθνικά περιοχής αλλά και επειδή συνδυάζεται με τη Θεσσαλονίκη, Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 1997.

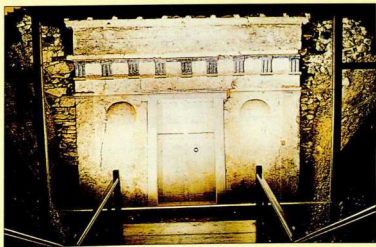
Το πρώτο σκέλος του αρχαιολογικού αυτού προγράμματος αφορά την Πέλλα και περιλαμβάνει έργα συνολικού προϋπολογισμού 6 δισεκατομμυρίων δρχ. Προβλέπει την ενοποίηση των αρχαιολογικών περιοχών της Πελλαίας χώρας, δηλαδή της ελληνιστικής Πέλλας στον Δήμο Πέλλας, της ρωμαϊκής Πέλλας στη Νέα Πέλλα, της ελληνιστικής και ρωμαϊκής κόμης στο Αρχονικό

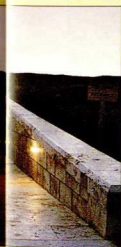
Κατοψη της κρύπτης της Μεγάλης Τούμπας, όπως αυτή διαμορφώθηκε τελικά (Ιούλιος 1993).

Αποψη του βασιλικού τάφου από το εσωτερικό της θαλάμης αιθουσάς.

Η πρόσοψη του «τάφου του πρίγκιπα» από το εσωτερικό της θαλάμης αιθουσάς.

Άποψη του ενός από τους δύο, επενδυμένους με λαξευτούς πυρολίθους, κλιμένους διαδρόμους καθόδου στο εσωτερικό της κρύπτης της Μεγάλης Τούμπας.

Γιαννιτών και των ταφικών τύμβων κατά μήκος της εθνικής οδού Θεσσαλονίκης-Έδεσσας, την ίδρυση του Μουσείου Πέλλας, τη δημιουργία ενός διεθνούς ακινοβολίας Κέντρου Μελέτης της Αρχαίας Μακεδονίας και τη δημιουργία ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης για την αρχαία Μακεδονία. Το σκέλος και τα έργα θα ολοκληρώνονται τμηματικά, με πρώτο ολοκληρωμένο στάδιο την ελληνιστική Πέλλα, που θα παραδοθεί μέσα στο 1997.

Το δεύτερο σκέλος αυτού του προγράμματος αφορά τη Βεργίνα. Η Βεργίνα, οι αρχαίες Αιγές σύμφωνα με τους επιστήμονες, δηλαδή η αρχαία πρωτεύουσα της Μακεδονίας, είναι ένας από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας.

Το Υπουργείο Πολιτισμού, στο πλαίσιο του προγράμματος του αρχαιολογικού τριγώνου, ξεκινάει τα εξής έργα:

1. Διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου της Μεγάλης Τούμπας.

Το έργο θα είναι έτοιμο το αργότερο στις αρχές του 1996 και κοστίζει 400 εκατομμύρια δρχ. Πρόκειται για ένα μεγάλο και αρχίν περιβαλλοντικό έργο, που θα αλλάξει τη μορφή της Βεργίνας και θα δώσει στο χώρο γύρω από τη Μεγάλη Τούμπα μορφή αντάξια του περιεχομένου της.

2. Έκθεση αρχαίων ευρημάτων στο εσωτερικό της Μεγάλης Τούμπας.

Οι τάφοι του Φιλίππου και των άλλων Μακεδόνων που κρύβει στο εσωτερικό της η Μεγάλη Τούμπα θα μετατραπούν σε Μουσείο, με πολλά από τα αρχαία αντικείμενα τοποθετημένα στη θέση που βρέθηκαν κατά την ανασκαφή τους. Η έκθεση αυτή θα είναι έτοιμη μέσα στο 1996 και έχει προϋπολογισμό 300 εκατομμυρίων δρχ.

Παράλληλα δημιουργήθηκε δεύτερο συνεργείο συντηρητών για τη συντήρηση και στερέωση των τάφων της Μεγάλης Τούμπας εσωτερικά, με ιδιαίτερη πρόβλεψη για τον προβάλαμο του τάφου του Φιλίππου.

3. Τούμπα Μπέλλα ή τάφος των στρατηγών.

Ήδη το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο έχει εγκρίνει την προκαταρκτική μελέτη για το στέγαστρο του τάφου και έχει οριστεί η επιτροπή που θα επεξεργασθεί τις προδιαγραφές για την ανάθεση της εδαφοτεχνικής, της ηλεκτρομηχανολογικής και της στατικής μελέτης και της μελέτης διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου.

Οι μελέτες προβλέπεται να ολοκληρωθούν τον Οκτώβριο του 1996 και ο χρόνος κατασκευής τους θα είναι 12-15 μήνες. Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε ένα δισεκατομμύριο δρχ.

4. Μουσείο Βεργίνας.

Έως τα τέλη του 1999 η Βεργίνα θα διαθέτει το δικό της Αρχαιολογικό Μουσείο. Ένα Μουσείο που το Υπουργείο Πολιτισμού αφιερώνει στον Μανώλη Ανδρόνικο, τον οποίο και θα φέρει το όνομα.

Για να έχει τη μορφή και τη φυσιογνωμία που ταιριάζει στα σπουδαία ευρήματα που θα φιλοξενεί, το Υπουργείο Πολιτισμού θα προκηρύξει μέσα στον χρόνο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό για το Μουσείο της Βεργίνας. Τα βραβεία του Διαγωνισμού και οι μελέτες που θα εξαγοραστούν θα επιβραβευσθούν με 100 εκατομμύρια δρχ. Τα εκθέματά του θα μιλούν για τη σπουδαιότερη μακεδονική πόλη ως τον 4ο αιώνα π.Χ., για τη διοικητική, θρησκευτική, πολιτιστική και πολιτική καρδιά της Μακεδονίας των αρχαϊκών και των κλασικών χρόνων. Αλλά, επειδή η αρχαία Ελλάδα υπάρχει μέσα στη σύγχρονη, εκτός από τους χώρους μονίμων και περιοδικών εκθέσεων με αντικείμενα της αρχαιότητας από όλη την "Μακεδονίδα γη" των αρχαϊκών πηγών, θα υπάρχουν εκθεσιακοί χώροι και για τη σύγχρονη τέχνη, όπου θα γίνεται αντιληπτή η συνέχεια του ελληνικού πολιτισμού μέσα στους αιώνες και στις χιλιετίες.

Το Μουσείο θα είναι τελεία εξοπλισμένο, με εργαστήρια, βιβλιοθήκες συμβατικές και ηλεκτρονικές, αρχείο, καταφύγιο, χώρους διοίκησης και αποθήκες, με μεγάλη αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, ένα είδος αμφιθεάτρου για διαλέξεις, συνεδρία, συναυλίες και άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, αλλά και ξενώνες για τους επιστήμονες, Έλληνες και ξένους, που θέλουν να μελετήσουν στη Βεργίνα.

Και επειδή ο καιρός εξοχών χαρακτηρας των Μουσείων που φτάνει το ΥΠΠΟ από εδώ και πέρα είναι κυρίως εκπαιδευτικός, θα υπάρχουν όλοι εκείνοι οι χώροι που συνδέουν το παιδί με το Μουσείο και τις δραστηριότητές του (εκπαιδευτικά προγράμματα, μουσείο για παιδιά, παιδική βιβλιοθήκη, παιδικά εργαστήρια κλπ.).

Ένα από τα κομμάτια του Μουσείου της Βεργίνας θα είναι το Μακεδονικό Κέντρο Συντήρησης και Έρευνας Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης, το σπουδαιότερο στη Βόρεια Ελλάδα, που θα υπάγεται στη Διεύθυνση Συντήρησης του Υπουργείου Πολιτισμού, και το οποίο θα εξοπλισθεί και θα λειτουργήσει σύμφωνα με τις πιο σύγχρονες προδιαγραφές. Το Κέντρο δεν θα συντηρεί απλώς τα αρχαία αντικείμενα όλων των ειδών, αλλά θα κάνει έρευνα και μελέτη και θα προτείνει νέες μεθόδους συντήρησης. Θα λειτουργήσει, δηλαδή, και ως ερευνητικό κέντρο αλλά και ως κέντρο εκπαίδευσης και διεθνούς συνεργασίας. Το ΥΠΠΟ θέλει να γίνει το Μουσείο της Βεργίνας ένας πολιτιστικός πνεύματος ολοκλήρης της περιοχής, ένα Πολυκέντρο. Αυτό είναι σαφές. Γι' αυτό στις προδιαγραφές του έχει συμπεριλάβει ένα υπαίθριο ανοικτό θέατρο για παραστάσεις αρχαίου δράματος και συναυλίες που θα μπορούν να φιλοξενηθούν στη διάρκεια του καλοκαιριού.

Και επειδή στόχος του ΥΠΠΟ είναι να υπάρξει μια πρότυπη, εναρμονισμένη με το περιβάλλον επέμβαση στην περιοχή, έχει ζητηθεί από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, που προτιμάται να δημιουργήσει το Πανεπιστημιακό Κέντρο Βεργίνας, να συνδυασθεί και να εναρμονισθεί με τις ενέργειες του Υπουργείου Πολιτισμού ώστε ο Πανελλήνιος Αρχιτεκτονικός Διαγωνισμός του Υπουργείου Πολιτισμού να περιλάβει το Μουσείο και το Πανεπιστημιακό Κέντρο. Έτσι, τα κτήρια που θα κατασκευασθούν θα έχουν κοινή φιλοσοφία και φυσιογνωμία, κοινή αντίληψη και κυρίως θα έχουν ενιαίο σχεδιασμό και κοινή αντιμετώπιση του ιστορικού περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο θα υπάρξουν και το οποίο καλούνται να υπηρετήσουν.

Ο Πανελλήνιος Αρχιτεκτονικός Διαγωνισμός θα διαρκέσει περίπου ένα χρόνο και όλο το έργο θα γίνει με πολύ γρήγορους ρυθμούς.

Όλο το έργο του Μουσείου της Βεργίνας θα είναι ύψους τεσσάρων δισεκατομμυρίων δρχ. (σε σημερινές τιμές) και τα χρήματα θα προέλθουν από τις Δημόσιες Επενδύσεις.

Θάνος Μικρούτσικος
Υπουργός Πολιτισμού